

שבת ה'תשע"א

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 197

שבועות תשע"א

הוה אומר, בהר סיני נאמרו דברים אך משה רבינו שאל שאלות וקבל תשובות ולכן זה לקח הרבה זמן.

תירוץ נוסף: ב"אור החיים" הקדוש פרק יט פסוק יט: אולי שהיה משה מדבר לפני ה' דברי שיר ושבח כמקבל פני מלך הגדול ברוך הוא. והאלוקים יענו בקול, פירוש, בקול האמור בסמוך שהוא קול השופר כמי שמתרצה בדבריו.

אם כן, משה רבנו אמר חרוזים, שירים ותשבחות לה' וה' ענה לו בקול שופר וזה כמובן לוקח זמן.

תירוץ שלישי: באחת הפעמים שאלתי את הגר"ח קנייבסקי שליט"א, לפי ההסבר שבשבועות אוכלים מאכלי חלב מפני שאבותינו, כשחזרו מהר סיני, לא היה להם כלים כשרים ואכלו רק חלבי. לכאורה, איפה במעמד הר סיני נאמר משהו על מאכלות אסורות? וענה הגר"ח, שכל התורה כולה רמוזה בעשרת הדברות.

ואם כן, פשוט, שזה לקח שלש שעות מפני שהיה צריך להבין בכל דברה ודברה את כל הרמזים שניתנים ביחד איתה.

תירוץ רביעי: בפרשת משפטים כתב רש"י שהפרשה לא נאמרה לעיני הקדש, ובאמת מה שנאמר בסוף פרשת משפטים שמשה לפי קרבן ובנה מזבחות, זה היה לפני מתן תורה. אבל הרמב"ן חולק:

פרשה זו קודם עשרת הדברות בארבעה בסיון נאמרה לו, לשון רש"י. ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם, לאחר מתן תורה נאמר לו כן. גם אלו דבריו ז"ל. ואין הפרשיות באות כסדרן ולא כמשמען כלל. ועוד כתיב (להלן בפסוק ג) ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים, שהם המשפטים האלה הכתובים למעלה, שאמר בהם (לעיל כא א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כי איננו נכון שיהיה על המשפטים שנצטוו בני נח ושנאמרו להם במרה שכבר שמעו וידעו אותם. ולא יאמר "ויספר" אלא בחדשות אשר יגיד:

וכבר היטיב לראות ר"א שפירש הענין כסדרו, ואמר כי עד הנה (מלעיל כ כב עד כג לג) ספר הברית. והנה הפרשיות כלן באות כהוגן, כי אחר מתן תורה מיד בו ביום אמר השם אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם (לעיל כ כד), והתחיל לחזור ולהזהיר על ע"ז לא תעשון אתי (שם כ כג), וצוה אותו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, וכל המצות הבאות אחרי כן, והשלים באזהרת הע"ז שימצאו בארץ ובעובדיה (לעיל כג לב לג) ואמר לו אחרי צוותך זה להם, עלה אל ה' אתה ואהרן. והזכירה הפרשה כי משה עשה כמצות ה', ובא אל המחנה ויספר לעם את כל דברי ה' (פסוק ג) כאשר צוה אותו כה תאמר אל בני ישראל וגוי' (לעיל כ יח), ואת כל המשפטים כאשר צוהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (לעיל כא א), וקבלו הכל בשמחה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה. והטעם, כל הדברים האלה אשר לך השם נעשה, כי מאמינים אנתנו בדברך, כמו שספר במשנה תורה (דברים ה כד) ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלהינו אליך ושמענו ונעשינו. ואז כתבם משה (פסוק ד):

ולפי זה כל פרשת משפטים נאמרה באותן שלש שעות, ואם כן, מובן למה היה צריך שלש שעות.

"ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר" (שמות יט טז)

בספר "מלך ביופיו" מסופר על הגר"י אברמסקי זצ"ל: ימים רבים במעצרו עינהו חוקרי הבולשת הרוסית, אשר טפלו עליו

חידה: איזו מילה בעשרת הדברות נאמרה בלשון מצרית?

תשובה: בפיוטים שמודפסים במחזור כתוב **רבי אלעזר הקליר** "אז בכתב אשורית ובלשון עברית ובדיבור מצרית הנחלת לבת עברית". ובילקוט שמעוני פרשת יתרו נאמר: אמר רבי נחמיה מהו "אנוכי"? לשון מצרי היא. משל למלך בשר ודם, שנשבה בנו ועשה ימים רבים אצל השבאים. לבש אביו נקמה והלך אצלו והביאו ובא להשיח עמו בלשונם של שבאים. כך הקב"ה. עשו ישראל במצרים כל אותם השנים ולמדו שיחתם של מצרים. כשגאלם הקב"ה ובא ליתן להם את התורה, אמר הקדוש ברוך הוא, הריני משיח עמהם בלשון מצרי, אנוכי – אנוך.

"אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבת בבית ה' כל ימי חיי לחיות בנועם ה' ולבקר בהיכלו"

אומר החתם סופר שבזוהר הקדוש מוכיח את אותם אנשים שצווחים בימים הנוראים ככלב: הב ה', אלא צריכה להיות כוונת התפילה שאנו מבקשים פרנסה וחיים, שע"י זה נהיה פנויים לעבודת ה'. יוצא, שכל מה שאנו מבקשים מה' בעצם זה לא הבקשה האמיתית. למשל, מבקש פרנסה, אבל מתכוון שיהיה ראש שקט ללימוד התורה. מבקש בריאות ומתכוון שיהיה כח לעבוד את ה'. וכן הלאה וכן הלאה.

הדבר היחיד, אומר החתם סופר, שאדם מבקש ובאמת מתכוון לזה, הוא שבת בבית ה' כל ימי חיי. וזה מה שאומר דוד המלך "אחת שאלתי מאת ה' – אותה אבקש" רק דבר אחד שאני מבקש מה' אני באמת מתכוון אליו.

בספר "ילקוט הגרשוני" מסביר שהתורה נתנה בחודש סיון שמזלו תאומים, כדי לרמז שבלי אחדות ושלוש אי אפשר לקיים את התורה, כי אף אחד לא יכול לקיים את כל התרי"ג מצוות, רק ע"י אחדות נחשבים כל בית ישראל לנפש אחת, ממילא נחשב לכל אחד כאילו קיים את כל התורה כולה. וזה רמז במזל תאומים, שישתדלו ישראל להיות כאחים תאומים, לשכון יחד באהבה ואחוה ורעות.

בפרקי דרבי אליעזר פרק מ"ו כתוב שבשש שעות ביום קבלו ישראל את הדברות, ובתשע שעות ביום חזרו ישראל לאהליהם.

לפי זה יוצא, שזמן מתן תורה היה שלש שעות. אומר הרב שטיינמן, שבהושענות אנו מבקשים "הושע נא שלש שעות הושע נא", ויתכן שהכוונה כי בזכות שלש שעות שהיה מעמד הר סיני, בזכות זה יושע אותנו ה'.

אלא, שיש לדון, מה לקח שם כל כך הרבה זמן. הרי יש רק עשר דברות, ואם זה שלש שעות יוצא שכל דברה היתה שמונה עשרה דקות, וזה זמן ארוך מאד. ויש לומר: **א. ברמב"ם** הלכות תלמוד תורה פרק ד' כתוב שהמתורגמן לא יגביה את קולו יותר מהרב והרב לא יגביה את קולו יותר מהמתורגמן. וכתב על זה ה"כסף משנה": "ומה שכתב ולא יגביה המתרגם קולו בעת ששואל את הרב, דמשמע דבעת שהוא מדבר לעם הרשות בידו להגביהו, למד כן מדאמרין קודם הך ברייתא מנין שאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא, שנאמר "משה ידבר והאלוקים יענו בקול" בקולו של משה, ומשמע לרבנו דמדקאמר יענו משמע שהיה שואל לה' יתברך וה' יתברך היה משיבו.

בסאדיזם "האשמות" מרושעות, שכאלו השתתף בפעילות חתרנית להפיל את השלטון ברוסיה. לימים סיפר רבינו קצת פרטים מזעזעים מן ה"חוויות" שעברו עליו במרתפי הג.פ.או. בעת החקירות. לשאלתו הראשונה של החוקר הרוסי, האם ידוע לו בשל מה הוא נקרא בכלל לחקירה, השיב באומץ: "פשיטא! נקראתי הנה בגלל שאתם חושבים שאני חושב אחרת ממה שהנכם חושבים שעלי לחשוב!" ובראותו על פני החוקר סימני השתוממות ופליאה, מכיון שברגע הראשון לא ירד כלל לסוף כוונתו, ומלבד זה לא הסכין מעולם ש"חשוד" יענה לו בסגנון מפותל ובוטח כזה, המשיך והסביר לו: "הרי לא יתכן שהובאתי הנה בגלל איזה מעשה רע שחטאתי בו נגד החוק, או נגד השלטון, שכן מעולם לא עשיתי שום מעשה כזה. אין זאת אלא שחושדים בי פן חוטא אני במחשבה, בהגיגי לבי, אולי חושב אני ביחס לחוק ולשלטון שלא ע"פ תפיסתכם, והוא אשר דיברתי כי נקראתי לכאן בגלל שחושבים שאני חושב אחרת..."

עוד סיפר, שבתחילת חקירתו היו אנשי א.ק.ו.ד. פונים אליו, כמנהגם, בדברי ריצוי. דיברו על לבו, שלטובתו האישית כדאי לו ש"יודה באשמה" וירוחם, ויפטור בעונש של מה- בכך. אולם בהמשך החקירה, כאשר נוכחו לראות שהדברים נופלים על "אוזן אטומה", התחילו לרמוז לו בהדרגה שיש בידיהם "אמצעים מיוחדים" לשיכנוע, וה"אמצעים" הם כאלה שלא יוכל לעמוד בהם. "ידעתי" היה מבאר בהמיסכו את סיפור המעשה "כי לא את נפשי בלבד הם מבקשים, אלא את נפש הרבנים בכלל הם דורשים, ולפיכך קמתי והתרתתי בפניהם: "אינני מטיל ספק בכוחם להרע לי. יודע אני, כי הנכם מסוגלים לחתוך את לשוני ולקצץ את ידי, אבל לעולם לא תשכילו להוציא מפי דבר שקר, ומכתב ידי – דבר מרמה". במהלך החקירות, הסתער פעם לעברו איש הג.פ.או. בקולי קולות, ובשאגות מבהילות. אולם רבינו לא איבד את קור רוחו והקשיב לצעקותיו בשלוה גמורה. מנוחת הנפש שלו הוציאה את הרוסי מכליו. כיצד יתכן שגערותיו לא עושות שום רושם על האסיר? הסביר לו רבינו באומץ לבו, שכבר הסכין לשמוע קולות יותר רמים מאלו, ולכן אינו מתפעל מצעקותיו. השתומם החוקר: אימתי? מי בחוקרים נתן עליך בקולו יותר ממני? וכאן באה תשובתו המפתיעה: "התכוונתי לקולות ששמעו אזנינו בהר סיני, קול ה' בכח, הקולות ההם משתיקים בקרבי כל קול אחר".

"יעש ה' עמכם חסד כאשר עשיתם עם המתים ועמדי. יתן ה' לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה"... (מגילת רות, א' ח-ט) לפעמים זוכה אדם לראות בחוש כיצד תפלתו נענית. על מעשה כזה ספר **רבי דוד שמידל**:

בעיר גרודנא שברוסיה, החריבו הגויים את בית הקברות היהודי שבמקום. את כל העצמות אספו בתוך ארגזים והניחו במחסן.

הרב שמידל הקים קול צעקה גדולה בענין. צלצל לרוסיה, דבר עם כל הגורמים הנוגעים בדבר, ולאחר משא ומתן ארוך ומיגע הסכימו הרוסים לאפשר לו לקבור את העצמות.

מיד מנה שליח יהודי מהארץ לטפל בענין, והורה לו לטוס לשם, לגשת אל האחראי ולקבל ממנו את ארגזי העצמות, כדי לקברן בבית הקברות שם. והוסיף הרב שמידל ובקשו להשתדל מאד שמיד כשיקבל את העצמות, עוד באותו יום יקברם בקבר ישראל, לקיים את המצוה "כי קבר תקברנו ביום ההוא".

הגיע השליח לרוסיה, נסע לעיר גרודנא ונכנס למשרד בית הקברות. אמר: "שלום, אני נשלחתי בקשר לעצמות של היהודים". בתחילה הם נסו להתחמק. אמרו: "האחראי לא נמצא".

- טוב, אני אחכה לו.

- לא הבנת. הוא לא יבוא עוד כמה דקות, הוא יבוא בעוד שבועיים.

- זה בסדר, הבאתי אתי מספיק אוכל, אמתין לו כאן עד שהוא יבא...

ראו הרוסים שמדבר כאן באגוז קשה לפצוח, הרימו כמה טלפונים, ובסוף אמרו לו: "טוב תיגש למחסן במקום מסוים - עם משאית, ותיקח משם את שקי העצמות."

הלך לאיזה גוי, שכר אותו עם המשאית שלו להעביר את העצמות, תוך שהוא מסביר לו שמוכרחים לסיים את קבורת העצמות עוד היום, והבטיח לו תוספת תשלום על כך.

העמיסו את העצמות והביאו אותן למתחם בית הקברות. "כעת", אמר היהודי לגוי, "עלינו לסיים את הקבורה עד שהשמש תשקע".

"מה פתאום", התפלא הגוי, "זה לא בא בחשבון!"

"אבל אני סכמתי אתך", התעקש היהודי.

"גם אם סכמנו, זה פשוט לא שיד, להספיק להכניס את כל תכולת המשאית הזו לתוך האדמה עד השקיעה! אפילו אם אביא עוד שני אנשים לא נספיק. רק אם היו לי חמשים פועלים, זריזים ונמרצים, אולי הייתי יכול לסיים את המלאכה בזמן, אבל בצורה כזו - פשוט לא שיד!"

הסתכל היהודי וראה שהצדק עמו. זוהי משימה בלתי אפשרית!

נעמד והתפלל מעומק לבו: רבונו של עולם, אני עשיתי מה שיכולתי. באתי מהארץ, התעקשתי איתם, שכרתי את הנהג הזה והודעתי לו מראש שצריכים לקבור את העצמות היום. עשיתי כל שביכולתי לעשות, יותר מזה אינני יכול לעשות. עשה אתה את השאר!

הוא עוד לא סיים להתפלל, והנה הוא מרגיש שמישהו דופק לו על הגב. מביט לאחוריו והנה הוא רואה יהודי.

היהודי שאל אותו "היכן הקבר של פלוני?"

"אינני יודע", ענה. "ומי אתם?"

"אנחנו באנו לכאן להתפלל..."

"מי זה אנחנו?"

מביט לכוון הכניסה לבית הקברות, והנה הוא רואה אוטובוס מלא בחורים.

"כמה בחורים יש באוטובוס?" - שאל האיש.

"חמשים..."

עלה לאוטובוס והכריז: "ברצוני לספר לכם סיפור, מה אני עושה כאן", ואז ספר את כל הסיפור, וסיים: "אינני מקובל או בעל מופת, אך דבר אחד יודע אני ברורות: תוך כדי שהתפללתי אתם הגעתם למקום בעוד אני מתפלל! עכשו תעשו מה שאתם רוצים..."

כל הבחורים, בלי אומר ודברים, הורידו את החליפות, הפשילו שרוולים והתחילו לעבוד במסירות עצומה. עד השקיעה כל העצמות היו טמונות בתוך האדמה!

דקות ספורות לפני השקיעה תמה ונשלמה מלאכת הקודש.

בזה נגמר הסיפור, ומיודענו שב ארצה בהרגשת סיפוק עצומה שברוך ה' זכה לקיים את שליחותו על הצד הטוב ביותר.

כשבא הביתה, נשא עיניו השמימה ואמר: "רבונו של עולם, זכית אותי במצוה כזאת גדולה, אך שמחתי אינה משלמת, מאחר ובביתי בת אחת בת שלשים, ועוד אחת בת שלשים וחמש. יהי רצון שיתחננו כבר וימצאו מנוחה בבית משלהך".

תוך חודשיים שתייהן התארכו!

כעת זה כבר היה ממש מופת. כשסיפר זאת לחכם אחד, נענה ואמר לו: הרי פסוק מפורש הוא במגילת רות (א, ח-ט), שנעמי אומרת לשתי כלותיה: "יעש ה' עמכם חסד כאשר עשיתם עם המתים ועמדי. יתן ה' לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה..."

בכל עניני הגליון
ניתן לפנות למיכאל
050-4147001